

การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้ ให้เป็นไปตามประมวลรัษฎากร
Writing-off Bad Debts from Accounts Receivable in Compliance
with Thailand Revenue Code

Received: November 14, 2025

Revised: March 04, 2026

Accepted: March 05, 2026

กฤติยา ยงวนิชย์¹ และ กัลยาณี ยิมย่อง²

Kittiya Yongvanich¹ Kulayanee Yimyong²

บทคัดย่อ

ในสภาพแวดล้อมการดำเนินธุรกิจปัจจุบัน หลายกิจการอาจต้องมีการจำหน่ายหนี้สูญมากขึ้น การศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสำคัญ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 และ 374 เกี่ยวกับลักษณะของหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ และรอบระยะเวลาบัญชีที่ถือเป็นรายจ่าย รวมถึงรวบรวมข้อหาหรือและแนววินิจฉัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการอ้างอิงในอนาคตและสรุปเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการและรวบรวมหลักฐานที่สำคัญเพื่อให้หนี้สูญที่จำหน่ายสามารถนำมาเป็นรายจ่ายทางภาษีได้

คำสำคัญ: การจำหน่ายหนี้สูญ กฎกระทรวง ประมวลรัษฎากร รายจ่ายทางภาษี

ABSTRACT

In the current environment of business operations, various businesses may increasingly need to write off bad debts. It is, therefore, essential to study the criteria, methods, and conditions stipulated by the relevant laws and regulations. In this article, the researchers summarize the key points of Ministerial Regulations Nos. 186 and 374 regarding the nature of debts to be written off as bad debts, the criteria, methods, and conditions for writing off bad debts from accounts receivable, and the accounting period in which they are tax-deductible. The researchers also collected the relevant enquiries and responses for future reference and summarized them as practical guidelines. This would enable business operators to proceed and gather important evidence so that bad debts can be treated as tax-deductible expenses.

Keywords: Write-Off Bad Debts, Ministerial Regulations, The Revenue Code, Tax Deductible Expenses

¹ ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Accounting Department, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University; Email: kittiya.y@ru.ac.th

² กรมสรรพากร; The Revenue Department; Email: kaelaya@hotmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันที่สภาพแวดล้อมการดำเนินงานผันผวน เศรษฐกิจฝืดเคือง ลูกหนี้อาจประสบปัญหาสภาพคล่องจนไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ได้ การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ที่เดิมกำหนดให้การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้ต้องกระทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 ต่อมา กรมสรรพากรโดยประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 374 (พ.ศ.2564) ซึ่งมีการปรับระดับจำนวนหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป เพื่อลดการปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนในการตีความและการปฏิบัติของผู้ประกอบการ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายข้อกำหนดในกฎกระทรวงทั้งสองฉบับ และเน้นเฉพาะการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ธนาคารหรือบริษัทเงินทุนเท่านั้น กล่าวคือ บทความนี้จะอธิบาย 1) ลักษณะของหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญที่ยังเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ข้อ 3 2) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ที่มีการปรับปรุงโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 374 (พ.ศ.2564) ให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานทางธุรกิจในปัจจุบัน โดยการกำหนดกลุ่มมูลหนี้ใหม่ และปรับปรุงการดำเนินการที่ต้องทำ ตลอดจนหลักฐานสำคัญที่ต้องใช้สำหรับมูลหนี้แต่ละกลุ่ม และ 3) รอบระยะเวลาบัญชีที่ถือเป็นรายจ่าย นอกจากนี้ บทความนี้ยังรวบรวมข้อหาหรือและแนววินิจฉัยที่เกี่ยวข้องมาไว้สำหรับการอ้างอิงในอนาคต และสรุปเป็นแนวปฏิบัติให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง และสามารถนำหนี้สูญไปเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้

1. ลักษณะของหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ข้อ 3 กำหนดลักษณะของหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญ (กรมสรรพากร, 2563) ไว้ดังต่อไปนี้

“(1) ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือหนี้ที่รวบรวมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่รวมหนี้ที่ผู้เป็น หรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ ไม่ว่าหนี้จะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

(2) ต้องเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความและมีหลักฐานโดยชัดแจ้งที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้”

ดังนั้น หนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ตามประมวลรัษฎากร ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการ หรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือเป็นหนี้ที่รวบรวมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ ไม่รวมถึง หนี้ที่เกิดจากกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ (ไม่ว่าหนี้จะเกิดขึ้นก่อนหรือระหว่างการดำรงตำแหน่ง) กรมสรรพากร (2547) ได้ให้แนววินิจฉัยรายการที่อาจไม่ใช่ลูกหนี้การค้าโดยตรง แต่อาจตัดเป็นรายจ่ายได้ หากได้รวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิไปก่อนหน้านี้แล้ว ดังแสดงในตัวอย่างที่ 1 ต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1: ข้อหาหรือที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ข้อ 3 (1)

หนังสือเลขที่ : กค 0706/11057

วันที่ : 15 ธันวาคม 2547

เรื่อง : ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญสำหรับลูกหนี้ที่อยู่ในต่างประเทศ

ข้อกฎหมาย : มาตรา 65 ทวิ(9)

ข้อหาหรือ : บริษัท ท. จำกัด จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ประกอบกิจการเกี่ยวกับโทรคมนาคม และมีวัตถุประสงค์ให้กู้ยืมเงินด้วย ได้จัดตั้ง บริษัท อ. จำกัด ขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท (บริษัท ถือหุ้นในบริษัทย่อย 100%) มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ฮ่องกง บริษัทย่อยได้กู้ยืมเงินจากบริษัท เพื่อการลงทุนในหุ้นของบริษัท ที่จดทะเบียนและทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศ ณ ปัจจุบันบริษัทย่อยดังกล่าวประสบผลขาดทุนติดต่อกันจนไม่สามารถชำระดอกเบี้ย และหนี้เงินกู้ดังกล่าวให้กับบริษัท ได้ ขณะที่บริษัท ยังคงรับรู้รายได้ดอกเบี้ยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันโดยนำมารวมคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตลอดมา จึงหารือว่า

1. ในกรณีที่บริษัทย่อยตกเป็นบุคคลล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ เนื่องจากไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ที่ค้างให้กับบริษัท และได้มีการดำเนินการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทย่อยครั้งแรกแล้ว จึงถือว่าบริษัท ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการตัดจำหน่ายหนี้สูญตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร และกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ครบถ้วนแล้ว จะทำให้บริษัท สามารถตัดจำหน่ายหนี้สูญสำหรับหนี้ที่ให้บริษัทย่อยกู้ยืมดังกล่าวเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในรอบระยะเวลาบัญชีที่บริษัทย่อยตกเป็นบุคคลล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ ถูกต้องหรือไม่

2. บริษัท สามารถนำลูกหนี้ที่เกิดจากดอกเบี้ยค้างรับของบริษัทย่อย ที่ไม่ได้ชำระคืนให้กับบริษัท มาลงเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้หรือไม่

แนววินิจฉัย :

1. การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ในกรณีหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนเกิน 500,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ของลูกหนี้ในประเทศหรือต่างประเทศ จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 4 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ดังนั้น ในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ เจ้าหนี้จึงไม่อาจใช้คำพิพากษา คำบังคับ หรือคำสั่งของศาลต่างประเทศเป็นเอกสารหลักฐานในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ตามข้อ 4(2) และ (3) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ได้แต่อย่างใด

กรณีที่บริษัท จะดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ในกรณีที่หนี้มีจำนวนเกิน 500,000 บาท โดยได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ต่างประเทศเป็นคดีแพ่งในศาลไทย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีคำบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ บริษัท ย่อมจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้และถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิได้ ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับข้อ 4(2) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ฯ

2. กรณีลูกหนี้ที่เกิดจากดอกเบี้ยค้างรับของบริษัทย่อยที่บริษัท ยังไม่ได้รับชำระ แต่บริษัทได้รับรู้รายได้ไปแล้ว หากได้ดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญตาม 1. แล้ว บริษัท มีสิทธินำมาลงเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร

เลขตู้: 67 33229

ที่มา: กรมสรรพากร (2547)

ตามแนววินิจฉัยข้อ 2 ของข้อหารือนี้ เป็นการวินิจฉัยรายการที่อาจไม่ใช่ลูกหนี้การค้าโดยตรง แต่เป็นรายการที่บริษัทได้บันทึกเป็นรายได้ตามเกณฑ์สิทธิแล้ว คือ ดอกเบี้ยค้างรับ บริษัทที่ให้กู้ยืมเงินหรือมีลูกหนี้ที่ต้องรับดอกเบี้ย จะต้องบันทึกดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ตามเกณฑ์สิทธิ แม้จะยังไม่ได้รับเงินจริง หากต่อมาดอกเบี้ยค้างรับนั้นกลายเป็นหนี้สูญ (เช่น ลูกหนี้ล้มละลาย) บริษัทก็มีสิทธิตัดหนี้ส่วนของดอกเบี้ยนั้นเป็นรายจ่ายได้ เพราะได้รวมเป็นรายได้ไปก่อนหน้านี้แล้วนั่นเอง

ส่วนลักษณะตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ข้อ 3 (2) ที่กำหนดว่าต้องเป็นหนี้ที่ไม่ขาดอายุความ ซึ่งเป็นเพียงการกำหนดว่า "สถานะ" ของหนี้ที่จะนำมาตัดเป็นรายจ่ายได้ จะต้องไม่หมดอายุความ และไม่ได้กำหนด "อายุความ" ของหนี้โดยตรง เนื่องจากอายุความของหนี้แต่ละประเภทจะแตกต่างกัน และถูกกำหนดโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 193/30 -193/35) เช่น อายุความสำหรับหนี้ทางการค้าทั่วไปคือ 2 ปี แต่หนี้กู้ยืมทั่วไปคือ 10 ปี เป็นต้น ดังนั้น เจ้าหนี้ต้องตรวจสอบอายุความของหนี้แต่ละประเภทจากกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ณ วันที่มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร (เช่น วันที่ฟ้องคดี หรือวันที่ติดตามทวงถามหนี้ เป็นต้น) ดังปรากฏในแนววินิจฉัย 1 ในตัวอย่างที่ 2 การที่กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการทางกฎหมายตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร (เช่น ฟ้องร้อง เป็นต้น) ก็เพื่อเป็นการแสดงความชัดเจนว่าเจ้าหนี้ได้ใช้ความพยายามในการเรียกร้องสิทธิทางกฎหมายอย่างเต็มที่แล้วก่อนที่จะถือเป็นหนี้สูญ

ตัวอย่าง 2: ข้อหารือที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ข้อ 3 (2)

หนังสือเลขที่ : กค 0702/1182

วันที่ : 29 มกราคม 2558

เรื่อง : ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีอายุความการจำหน่ายหนี้สูญของลูกหนี้

ข้อกฎหมาย : ตามมาตรา 193/33 (5) และมาตรา 193/34 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อหารือ : บริษัท อ. จำกัด แจ้งว่า บริษัทฯ ประกอบกิจการขายเคมีภัณฑ์ ลูกค้านี้มีทั้งประเภทซื้อสินค้าไปเพื่อจำหน่ายหรือนำไปใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย บริษัทฯ ขอหารือว่า

1. กำหนดอายุความการใช้สิทธิเรียกร้อง กรณีผู้ประกอบการค้าเรียกเอาค่าสินค้าที่ได้ส่งมอบให้ลูกค้า มีกำหนดอายุความห้าปี ตามมาตรา 193/33 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกำหนดอายุความสองปี ตามมาตรา 193/34 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีความหมายและหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ ตามข้อ 3 (2) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ใช่หรือไม่ อย่างไร

2. กรณีลูกค้าซื้อสินค้าไปเพื่อจำหน่ายหรือนำไปใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อออกจำหน่าย ถือว่าตามลักษณะการประกอบกิจการของลูกค้าในการซื้อสินค้าได้ทำเพื่อกิจการของลูกค้า ดังนั้น สิทธิเรียกร้องที่บริษัทฯ มีต่อลูกค้าซึ่งเป็นลูกหนี้ในลักษณะนี้มีกำหนดอายุความห้าปี ตามมาตรา 193/33 (5)

และมาตรา 193/34 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นเดียวกับอายุความตามข้อ 3 (2) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ ใช้หรือไม่ อย่างไร

3. กรณีลูกหนี้ขอผ่อนชำระหนี้ค่าสินค้ามากระยะหนึ่งแล้วหยุดชำระ ตามมาตรา 193/14 และมาตรา 193/15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง และให้เริ่มนับอายุความใหม่เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสิ้นสุดแล้ว เช่นเดียวกับอายุความตามข้อ 3 (2) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ ใช้หรือไม่ อย่างไร

แนววินิจฉัย :

1. ตามข้อ 1. และข้อ 2. กรณีบริษัทฯ ประกอบกิจการขายเคมีภัณฑ์ บริษัทฯ มีลูกค้าทั้งประเภทที่ซื้อสินค้าไปเพื่อจำหน่าย หรือนำไปใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย ต่อมาบริษัทฯ ได้ใช้สิทธิเรียกร้องเอาค่าสินค้าจากผู้ซื้อซึ่งเป็นลูกหนี้ที่สั่งซื้อสินค้ามาเพื่อกิจการของลูกหนี้เองภายในกำหนดเวลาอายุความห้าปี ตามมาตรา 193/33 (5) และมาตรา 193/34 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น หากบริษัทฯ ได้ใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกค้าชำระหนี้ค่าสินค้าตามข้อเท็จจริงแล้ว จึงเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องภายในกำหนดอายุความ ตามข้อ 3 (2) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ

2. ตามข้อ 3. กรณีลูกหนี้ขอผ่อนชำระหนี้ค่าสินค้าให้บริษัทฯ มากระยะหนึ่งแล้วหยุดชำระ ถือได้ว่าเป็นกรณีที่ลูกหนี้กระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง หากได้กระทำการดังกล่าวภายในอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ มีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ตามมาตรา 193/14 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น ตามมาตรา 193/15 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีลูกหนี้ขอผ่อนชำระหนี้ค่าสินค้าให้บริษัทฯ โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือตามสิทธิเรียกร้องซึ่งขาดอายุความแล้ว แม้ว่าลูกหนี้ไม่รู้ว่าสิทธิเรียกร้องนั้นขาดอายุความ ถือได้ว่า ลูกหนี้ได้สละประโยชน์แห่งอายุความ แต่ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลภายนอก ตามมาตรา 193/24 และมาตรา 193/28 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากต่อมากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น บริษัทฯ ไม่สามารถอ้างสิทธิตามหลักฐานใหม่โดยอาศัยมูลหนี้เดิมที่ได้ขาดอายุความไปแล้ว เนื่องจากเป็นหนี้ที่ขาดอายุความจึงไม่เป็นไปตามข้อ 3 (2) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ ที่บริษัทฯ จะนำมาจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้ ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากรได้

เลขตู้: 78/39474

แนววินิจฉัยตามข้อหารือนี้ เป็นการพิจารณาเรื่องอายุความของลูกหนี้ ที่ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเรื่องของอายุความสะดุดหยุดลง หากลูกหนี้มีการขอผ่อนชำระหนี้ (เช่น หนี้ค่าสินค้า) และต่อมากลูกหนี้ขอผ่อนชำระหนี้บางส่วนจะทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งต้องเริ่มนับอายุความใหม่ เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดแล้ว นั้นเอง

อนึ่ง หลักฐานโดยชัดแจ้งที่สามารถฟ้องร้องลูกหนี้ได้ ที่กรมสรรพากรให้ใช้ เช่น สัญญา ใบรับสินค้าของลูกหนี้ หรือเช็คของลูกหนี้ที่ธนาคารปฏิเสธการชำระเงิน เป็นต้น (กรมสรรพากร, ม.ป.ป.)

2. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

เนื่องจากหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 6 ที่บังคับใช้มาอย่างยาวนานตั้งแต่ปี 2534 ไม่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานทางธุรกิจในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและให้ผู้ประกอบการสามารถนำหนี้สูญที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม จึงมีการประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 374 (พ.ศ. 2564) ซึ่งให้ใช้บังคับสำหรับการดำเนินการที่เริ่มในรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป โดยปรับระดับจำนวนหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายในข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6 เดิม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ต่างกัน (กรมสรรพากร, 2564) ดังนี้

“ข้อ 4 กรณีมูลค่าหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนเกิน 2,000,000 บาท หนี้สูญที่จะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้นอกจากต้องมียุทธศาสตร์ตามข้อ 3 แล้ว ต้องมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) มีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจน แต่ไม่ได้รับชำระหนี้ โดยปรากฏว่า

(ก) ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือ

(ข) ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

(2) ยื่นฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งหรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีแพ่ง โดยได้มีหมายบังคับคดีของศาลแล้ว และมีรายงานการบังคับคดีครั้งแรกของเจ้าพนักงานบังคับคดี (ซึ่งแสดงว่าได้มีการบังคับคดีแล้ว) แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดจะชำระหนี้ได้

(3) ยื่นฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย หรือในคดีที่ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย และศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้หนี้ หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรก หรือศาลได้มีคำสั่งปิดคดีแล้ว

การดำเนินการตาม (2) หรือ (3) ที่ได้กระทำในต่างประเทศหรือการดำเนินการอื่นในลักษณะทำนองเดียวกันที่ได้กระทำในต่างประเทศ ต้องมีเอกสารหลักฐานแห่งการดำเนินการที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ออกให้ และหลักฐานดังกล่าวต้องได้รับการรับรองคำแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย ตามระเบียบของกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยการรับรองเอกสาร

ข้อ 5 ในกรณีหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนไม่เกิน 2,000,000 บาท หนี้สูญที่จะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้นอกจากต้องมียุทธศาสตร์ตามข้อ 3 แล้ว ต้องมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ได้ดำเนินการตามข้อ 4 (1) แล้ว

(2) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งและศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องนั้นแล้ว หรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีแพ่งและศาลได้มีคำสั่งรับคำขอนั้นแล้ว

(3) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายและศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องนั้นแล้ว หรือในคดีที่ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายและศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องนั้นแล้ว หรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งรับคำขอรับชำระหนี้หนี้แล้ว

ในกรณีตาม (2) หรือ (3) กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าหนี้ ต้องมีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายหนี้หนี้เป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ให้นำความในข้อ 4 วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การดำเนินการตาม (2) หรือ (3) หรือการดำเนินการอื่นในลักษณะทำนองเดียวกันที่ได้กระทำในต่างประเทศด้วยโดยอนุโลม

ข้อ 6 ในกรณีหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนไม่เกิน 200,000 บาท และมีลักษณะตามข้อ 3 การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ให้กระทำได้โดยไม่ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในข้อ 4 หรือข้อ 5 ถ้าปรากฏว่าได้มีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และหากจะฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระ

จากข้อกำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 374 (พ.ศ.2564) ข้างต้น สามารถสรุปหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ได้ดังแสดงในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1: หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ตามกฎหมาย
ฉบับที่ 374 (พ.ศ.2564)

กลุ่มมูลหนี้ (ปรับปรุงใหม่)	มูลหนี้	การดำเนินการที่ต้องทำ / หลักฐานสำคัญ
หนี้รายย่อย (ข้อ 6)	มูลหนี้แต่ละรายไม่เกิน 200,000 บาท (ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงินหรือไม่)	1. มีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ เช่น จดหมายลงทະเบียนอย่างน้อย 2 ครั้ง เป็นต้น และ ไม่ได้รับชำระหนี้ 2. ไม่ต้องฟ้อง หากมีหลักฐานแสดงความเห็นจากทนายความหรือผู้เชี่ยวชาญว่าหากฟ้องลูกหนี้จะเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระ
หนี้ขนาดกลาง (ข้อ 5)	มูลหนี้แต่ละรายเกิน 200,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท	ต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1. ดำเนินการตาม ข้อ 4 (1) ลูกหนี้ตาย, สาบสูญ, เลิกกิจการ และมีเจ้าหนี้ปริิมติธิรายอื่นมากกว่าทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ หรือ 2. ฟ้องร้องคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย ศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง/คำขอเฉลี่ยหนี้/คำขอรับชำระหนี้ แล้ว หมายเหตุ: เพิ่มเติมจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) คือ ในคดีล้มละลาย เพิ่มทางเลือกให้ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้และปรับให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.ล้มละลาย โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำสั่งรับคำขอรับชำระหนี้ได้ และกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าหนี้ ต้องมีคำสั่งอนุมัติให้

		จำหน่ายหนี้หนี้เป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น
หนี้ขนาดใหญ่ (ข้อ 4)	มูลหนี้แต่ละราย เกิน 2,000,000 บาทขึ้นไป	ต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1. ดำเนินการตาม ข้อ 4 (1) เดิม ลูกหนี้ตาย, สิ้นสูญ, เลิกกิจการ และมีเจ้าหนี้บุริมสิทธิรายอื่นมากกว่า ทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ หรือ 2. พ้องร้องคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย ต้องมีการดำเนินการจนถึงที่สุด เช่น ศาลมีคำบังคับ หรือศาลล้มละลายมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้หนี้ หรือ ลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรก หรือ ศาลได้มีคำสั่งปิดคดี แล้ว หมายเหตุ: เพิ่มเติมจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) คือ ในคดีแพ่ง กำหนดหลักฐานให้ชัดเจนขึ้น โดยต้องปรากฏว่า ได้มีหมายบังคับคดี และมีรายงานการบังคับคดีเป็นครั้งแรก แล้ว ในคดีล้มละลาย เพิ่มทางเลือกกรณีผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้

ที่มา: กรมสรรพากร (2541, 2543, 2545, 2564, ม.ป.ป.), พิเชฐ เจียรมนทิวิสิน (2564)

นอกจากนี้ กฎกระทรวง ฉบับที่ 374 ได้ปรับปรุงแก้ไข โดยอนุญาตให้นำหลักฐานการดำเนินการในต่างประเทศมาใช้ได้ หากหลักฐานนั้นสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในแต่ละกลุ่มมูลหนี้ เช่น การฟ้องศาลต่างประเทศ สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานได้ หากหลักฐานนั้นสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละกลุ่มมูลหนี้ และมีการรับรองคำแปลอย่างถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสรรพากร, 2564) จากในอดีต แนววินิจฉัยตามหนังสือเลขที่ กค 0706/11057 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2547 เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญสำหรับลูกหนี้ที่อยู่ในต่างประเทศ และตามหนังสือเลขที่ 0706/11436 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2550 เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้ ที่เคยวางแนวทางว่า ไม่สามารถใช้หลักฐานการฟ้องร้องคดีในศาลต่างประเทศ มาใช้เป็นหลักฐานในการจำหน่ายหนี้สูญในประเทศไทยได้ (กรมสรรพากร, 2547; 2550)

ตัวอย่างที่ 3 ต่อไปนี้ เป็นข้อหารือที่กรมสรรพากรให้แนววินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินการที่ต้องทำ และหลักฐานการทวงถามที่สำคัญสำหรับลูกหนี้แต่ละกลุ่ม ข้อสังเกต การจัดกลุ่มมูลหนี้ในข้อหารือในปี พ.ศ. 2541 นี้ ยังจำแนกกลุ่มมูลหนี้ตามที่เดิมกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) กำหนดไว้ ได้แก่ หนี้ขนาดใหญ่ คือ หนี้ที่เกินกว่า 500,000 บาท หนี้ขนาดกลาง คือ หนี้เกิน 100,000 แต่ไม่เกิน 500,000 บาท หนี้รายย่อย คือ หนี้ไม่เกิน 100,000 บาท

ตัวอย่างที่ 3: ข้อหาหรือเกี่ยวกับการดำเนินการที่ต้องทำและหลักฐานการทวงถามที่สำคัญสำหรับลูกหนี้แต่ละกลุ่ม

หนังสือเลขที่ : กค 0811/14069

วันที่ : 23 กันยายน 2541

เรื่อง : ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญ

ข้อกฎหมาย : มาตรา 65 ทวิ (9), กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)

ข้อหาหรือ : บริษัท ก. จำกัด ประกอบธุรกิจเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์รายวัน มีรายได้เกิดจากการรับโฆษณาสินค้าให้กับบริษัทฯ และเอกชนโดยทั่วไป แต่เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวย ทำให้ลูกหนี้ของบริษัทฯ ได้เลิกกิจการหรือย้ายภูมิลำเนาหลบหนีไป โดยไม่อาจตรวจสอบหรือตามหาตัวได้ ทำให้บริษัทฯ ไม่สามารถติดตามเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ ต้องตัดเป็นหนี้สูญตามกฎหมายบริษัทฯ จึงขอทราบทางปฏิบัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ดังนี้

1. ในกรณีหนี้ที่เกินกว่า 500,000 บาท โดยลูกหนี้ได้เลิกกิจการไปแล้ว จะต้องทำอย่างไร จึงจะถือว่าได้มีการติดตามทวงถามโดยมีหลักฐานชัดเจน กรณีให้ทนายความมีหนังสือทวงถามไปแต่ไม่มีผู้รับ โดยแจ้งว่าลูกหนี้ไม่อยู่ตามที่อยู่ที่จำหน้า เมื่อไปตรวจสอบปรากฏว่า ไม่มีบริษัทฯ ลูกหนี้อยู่ตามที่อยู่ที่ได้จดทะเบียนไว้ บริษัทฯ จะนำหนี้ดังกล่าวมาตัดหนี้สูญได้หรือไม่ อย่างไร

2. ในกรณีหนี้ไม่เกิน 500,000 บาท หากบริษัทฯ มอบหมายให้ทนายความยื่นฟ้องแล้วบริษัทฯ สามารถนำเอาสำเนาภาพถ่ายคำฟ้องหรือเลขคดีที่ฟ้อง เสนอให้กรรมการบริษัทฯ มีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ทันทีหรือไม่เพียงใด

3. กรณีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท หากบริษัทฯ ได้มอบหมายให้ทนายความมีหนังสือทวงถามและให้เวลาพอสมควรแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่ชำระ กรณีเช่นนี้ หากบริษัทฯ เห็นว่า ถ้าฟ้องคดีจะไม่คุ้มค่าใช้จ่าย ที่มีความเห็นว่าจะไม่คุ้มค่าใช้จ่าย ต้องเป็นความเห็นของฝ่ายการเงิน บัญชีของบริษัทฯ หรือของกรรมการบริษัทฯ และต้องมีหนังสือทวงถามกี่ครั้ง จึงจะตัดเป็นหนี้สูญได้

แนววินิจฉัย :

1. กรณีตาม 1. กรณีหนี้ที่เกิน 500,000 บาท การที่ลูกหนี้เลิกกิจการหลบหนีไป ไม่อาจตรวจสอบหรือหาตัวลูกหนี้ได้ ยังไม่เข้ากรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานแสดงว่าหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้และไม่เข้ากรณีได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ ในคดีแพ่งหรือได้ยื่นคำขอเจียรรื้อในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีแพ่ง และได้มีคำสั่งแล้ว ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในคดีนั้น ๆ ศาลเห็นชอบกับการประนอมหนี้หรือมีการแบ่งทรัพย์สินกันของลูกหนี้แล้ว ทั้งนี้ตามนัยข้อ 4 และข้อ 7 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ บริษัทฯ จึงจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

2. กรณีตาม 2. กรณีหนี้ไม่เกิน 500,000 บาท การที่บริษัทฯ ฟ้องคดีแพ่ง ลูกหนี้และศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง บริษัทฯ สามารถนำคำฟ้องดังกล่าวเสนอให้กรรมการบริษัทฯ มีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายหนี้เป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น บริษัทฯ ก็สามารถ

จำหน่ายหนี้สูญได้ ทั้งนี้ตามนัยข้อ 5 (2) ข้อ 5 วรรคสอง และข้อ 7 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

3. กรณีตาม 3. กรณีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท หากได้มีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควร ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง และไม่ได้รับชำระหนี้ และกรรมการบริษัท มีหลักฐานน่าเชื่อถือได้จากทนายความหรือนักกฎหมายของบริษัท เห็นว่าหากฟ้องลูกหนี้จะเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระก็สามารถจำหน่ายหนี้สูญได้ ทั้งนี้ ตามนัยข้อ 6 และ 7 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

เลขตู้ : 61/27139

ที่มา: กรมสรรพากร (2541)

แนววินิจฉัยข้อ 1. ให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการที่ต้องทำและหลักฐานการทวงถามที่สำคัญสำหรับหนี้ขนาดใหญ่ (ที่ปัจจุบันกำหนดว่ามูลหนี้แต่ละรายเกิน 2,000,000 บาทขึ้นไป) ที่ลูกหนี้เลิกกิจการและหลบหนีไป ซึ่งกรมสรรพากรวินิจฉัยว่ายังไม่เข้ากรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานแสดงว่าหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ และยังได้กล่าวถึงเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญในกรณีฟ้องคดีแพ่งและล้มละลายในขณะนั้น ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ 374 (พ.ศ.2564) ได้ให้ข้อกำหนดเพิ่มเติมที่ได้นำไว้ในหมายเหตุในตารางที่ 1 ข้างต้นแล้ว

ส่วนแนววินิจฉัยข้อ 2. ให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการที่ต้องทำและหลักฐานการทวงถามที่สำคัญสำหรับหนี้ขนาดกลาง (ซึ่งปัจจุบันกำหนดว่ามูลหนี้แต่ละรายเกิน 200,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท) ที่บริษัทมีการฟ้องคดีแพ่ง เมื่อศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง บริษัทต้องนำคำฟ้องดังกล่าวเสนอให้กรรมการบริษัท มีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายหนี้นั้นเป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น จึงจะจำหน่ายหนี้สูญได้

แนววินิจฉัยข้อ 3. รวมถึง "แนวทางปฏิบัติ" ที่สืบเนื่องมาจากข้อหาหรือทำนองนี้ เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการมีหลักฐานการทวงถามอย่างต่อเนื่อง (ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง) และความเห็นจากทนายความ (นักกฎหมายของบริษัท) ในการประเมินว่าการฟ้องร้องไม่คุ้มค่าใช้จ่าย สำหรับหนี้รายย่อย

หลักฐานการทวงถามที่กรมสรรพากรยอมรับและใช้เป็นแนวปฏิบัติมาช้านาน คือ หนังสือบอกกล่าวทวงถามที่ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและไปตอบรับไปรษณีย์ (กรมสรรพากร, ม.ป.ป.) ในปัจจุบัน กิจการอาจใช้การติดตามทวงถามในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากวิธีการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ตามแนววินิจฉัยในข้อหาหรือในตัวอย่างที่ 4 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4: ข้อหาหรือเกี่ยวกับหลักฐานการติดตามทวงถาม

เลขที่หนังสือ : กค 0702/1388

วันที่ : 10 มีนาคม 2566

เรื่อง : ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

ข้อกฎหมาย : กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ

ข้อหาหรือ : 1. ธนาคารและบริษัทในเครือได้ดำเนินการติดต่อกับลูกค้าด้วยวิธีการโทรศัพท์ การส่ง SMS และการส่งอีเมล ตามหมายเลขโทรศัพท์และที่อยู่อีเมลที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ แทนการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการส่งจดหมายในรูปแบบกระดาษทางไปรษณีย์ โดยได้นำเทคโนโลยีการพิสูจน์ตัวตนลูกค้า (Verification) เช่น การส่ง OTP (One Time Password) ไปยังหมายเลขโทรศัพท์และที่อยู่อีเมลที่แจ้งไว้ เพื่อให้ลูกค้ายืนยันว่าหมายเลขโทรศัพท์และที่อยู่อีเมลดังกล่าวเป็นของลูกค้าและสามารถใช้ติดต่อกับลูกค้าได้จริง โดยหมายเลขโทรศัพท์และที่อยู่อีเมลที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ ถือเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อ ซึ่งธนาคารและบริษัทในเครือต้องใช้ในการติดตามทวงถามหนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ ประกอบกับการจำหน่ายหนี้สูญของลูกหนี้สินเชื่อรายย่อยแต่ละรายจะมิอาจเงินสินเชื่อรวมเงินต้น ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่เกิน 200,000 บาท ต่อราย

2. ธนาคารและบริษัทในเครือจึงประสงค์จะขอใช้หลักฐานการติดตามทวงถามหนี้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ แทนการส่งหนังสือทวงถามหนี้ในรูปแบบกระดาษโดยวิธีทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่กรมสรรพากรใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยวิธีการอย่างหนึ่ง อย่างใดดังต่อไปนี้ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

2.1 หลักฐานการติดตามทวงถามให้ลูกค้าชำระหนี้ทางโทรศัพท์ โดยติดต่อไปยังหมายเลขโทรศัพท์ที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ ไม่ว่าการติดต่อโดยพนักงานติดตามทวงถาม หรือการติดต่อผ่านระบบติดตามทวงถามหนี้อัตโนมัติ ซึ่งการติดตามทวงถามดังกล่าวจะถูกบันทึกในระบบและมีข้อมูลสำคัญที่ถูกจัดเก็บ

2.2 หลักฐานการส่ง SMS ติดตามทวงถามให้ลูกค้าชำระหนี้ ไปยังหมายเลขโทรศัพท์ที่ลูกค้าได้แจ้งไว้และมีรายงานผลจากระบบข้อมูลปลายทางที่แสดงว่า SMS ได้ส่งให้แก่ลูกค้าสำเร็จแล้ว

2.3 หลักฐานการส่งอีเมลติดตามทวงถามให้ลูกค้าชำระหนี้ ไปยังที่อยู่อีเมลที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ และมีรายงานผลจากระบบข้อมูลปลายทางที่แสดงว่าอีเมลได้ส่งให้แก่ลูกค้าสำเร็จแล้ว ซึ่งการติดตามทวงถามดังกล่าวจะถูกบันทึกในระบบและมีข้อมูลสำคัญที่ถูกจัดเก็บ

ทั้งนี้ ธนาคารและบริษัทในเครือจะเก็บรักษาหลักฐานการติดตามทวงถามข้างต้นในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ไต่ถามรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่มีการจำหน่ายหนี้สูญ เพื่อให้เจ้าพนักงานประเมินสามารถตรวจสอบได้ โดยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เก็บรักษานั้นสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้หรือแสดงได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลงตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

แนววินิจฉัย : กรณีธนาคารและบริษัทในเครือ ได้กำหนดวิธีการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ทางโทรศัพท์ หรือการส่ง SMS ไปยังหมายเลขโทรศัพท์ที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ หรือการส่งอีเมลติดตามทวงถาม ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ไปยังที่อยู่อีเมลที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แทนวิธีการส่งจดหมายในรูปแบบกระดาษทางไปรษณีย์ ซึ่งการดำเนินการติดตามทวงถามด้วยวิธีการดังกล่าวจะมีผลผูกพันและสามารถบังคับใช้ทางกฎหมายได้ หากได้กระทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 กรณีธนาคารและบริษัทในเครือมีหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่า ได้มีการติดตามทวงถามไปถึงลูกหนี้ แต่ละรายตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้ และหากจะฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระ ก็สามารถนำหลักฐานดังกล่าวเพื่อประกอบการ จำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ได้ตามนัยข้อ 3 และข้อ 6 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ

ที่มา : กรมสรรพากร (2566)

จะเห็นได้ว่า แนววินิจฉัยในข้อหาข้อนี้ ให้ถือว่าวิธีการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ทางโทรศัพท์ หรือการส่ง SMS ไปยังหมายเลขโทรศัพท์ที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ หรือการส่งอีเมลติดตามทวงถาม ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ไปยังชื่ออีเมลที่ลูกค้าได้แจ้งไว้ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แทนวิธีการส่งจดหมายในรูปแบบกระดาษทางไปรษณีย์ มีผลผูกพันและสามารถบังคับใช้ทางกฎหมายได้

หลักฐานการไม่พบทรัพย์สิน รายงานการติดตามและสืบทรัพย์ของบริษัทเองหรือของทนายความสามารถใช้เป็นหลักฐาน เพื่อสนับสนุนว่าไม่สามารถหาทรัพย์สินมาชำระหนี้ได้ ตามแนววินิจฉัยในข้อหาข้อนี้ ในตัวอย่างที่ 5 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5: ข้อหาข้อเกี่ยวกับหลักฐานการไม่พบทรัพย์สิน

เลขที่หนังสือ : กค 0706/2166

วันที่ : 19 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง : ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

ข้อกฎหมาย : มาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อหาข้อ : บริษัท ก. ได้ฟ้องคดีลูกหนี้เพื่อพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระเงินตามคำฟ้องของบริษัท ก. และ ศาลได้มีคำบังคับหรือคำสั่งของศาลให้ลูกหนี้ชำระเงินตามคำพิพากษาของศาลแล้ว และเพื่อให้เป็นไปตามแนววินิจฉัยของกรมสรรพากร บริษัท ก. ได้ให้ทนายความติดตามสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อยึดบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาของศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ปิดกิจการและหลบหนีไป และไม่มีทรัพย์สินใดๆ ให้ยึดมาชำระหนี้ได้ บริษัท ก. ได้ดำเนินการนำเจ้าพนักงานบังคับคดี ไปทำการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้และมีรายงานของเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดให้ยึดได้ บริษัท ก. จึงขอทราบว่าการดำเนินการข้างต้นเข้าหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้แล้วหรือไม่ อย่างไร

แนววินิจฉัย : บริษัท ก. มีสิทธิใช้หลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประกอบการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ได้ ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับข้อ 4 (2) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ลงวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2534

1. แจ้งรายงานการติดตามหาทรัพย์สินลูกหนี้ของทนายความเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีและมีหลักฐานการรับทราบของเจ้าพนักงานบังคับคดี หรือ

2. บริษัท ก. อาจใช้สำเนารายงานการยึดทรัพย์ของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่แสดงว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดๆ ที่จะชำระหนี้ได้ โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องรับรองความถูกต้องของรายงานด้วย

ดังนั้น หากบริษัท ก. ได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดข้างต้น บริษัท ก. มีสิทธิจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ได้ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับข้อ 4 (2) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)ฯ

เลขตู้ : 70/34791

จากแนววินิจฉัยในข้อหาข้อนี้ กำหนดให้ใช้หลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประกอบการ
จำหน่ายหนี้สูญ จากบัญชีลูกหนี้ได้ ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับข้อ 4 (2) แห่ง
กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)

1. รายงานการติดตามหาทรัพย์สินลูกหนี้ของทนายความและมีหลักฐานการรับทราบของเจ้าพนักงานบังคับคดี หรือ
2. สำเนารายงานการยึดทรัพย์ของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่แสดงว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดๆ ที่จะชำระหนี้ได้

3. รอบระยะเวลาบัญชีที่ถือเป็นรายจ่าย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 374 (พ.ศ.2564) ข้อ 7 กำหนดว่า “หนี้ของลูกหนี้รายใดที่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวงนี้ครบถ้วนแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีใด ให้จำหน่ายเป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ และถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น เว้นแต่กรณีตามข้อ 5 (2) และ (3) ให้ถือเป็นรายจ่าย ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง คำขอเฉลี่ยหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งรับคำขอรับชำระหนี้” ข้อกำหนดดังกล่าวสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2: รอบระยะเวลาบัญชีที่ถือเป็นรายจ่าย

	จำนวนหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย		
	เกิน 2,000,000 บาท	ไม่เกิน 2,000,000 บาท	ไม่เกิน 200,000 บาท
รอบระยะเวลาบัญชีที่ถือเป็นรายจ่าย	ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงครบถ้วนในรอบระยะเวลาบัญชีใด ให้จำหน่ายเป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ และถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น	ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงครบถ้วนในรอบระยะเวลาบัญชีใด ให้จำหน่ายเป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ และถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ยกเว้น ข้อ (2) และ (3) ให้ถือเป็นรายจ่าย ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง คำขอเฉลี่ยหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งรับคำขอรับชำระหนี้และกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าหนี้ ต้องมีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายหนี้เป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น	ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงครบถ้วนในรอบระยะเวลาบัญชีใด ให้จำหน่ายเป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ และถือเป็นรายจ่าย ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ที่มา: กรมสรรพากร (2553, 2564)

เนื่องจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 374 นี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2564 แต่มีผลบังคับใช้สำหรับการดำเนินการที่เริ่มในรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในปี 2563 เป็นต้นไป จึงทำให้เกิดปัญหาที่ต้องพิจารณาเรื่องการเริ่มดำเนินการ กล่าวคือ ถ้าเริ่มดำเนินการตามเงื่อนไขใหม่ (เช่น ทวงถาม, ฟ้องศาล) ในรอบบัญชีปี 2563 เป็นต้นไป ก็ให้ใช้หลักเกณฑ์ใหม่ (ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 374) แต่ถ้าเริ่มดำเนินการตามหลักเกณฑ์เดิม (กฎกระทรวง ฉบับที่ 186) ก่อนรอบบัญชีปี 2563 ให้ใช้หลักเกณฑ์เดิม (กฎกระทรวง ฉบับที่ 186) แม้การดำเนินการในขั้นตอนสุดท้ายจะอยู่ในช่วงเวลาที่กฎหมายฉบับใหม่บังคับใช้แล้วก็ตาม และยังคงให้ใช้มูลหนี้แต่ละรายตามจำนวนหนี้แต่ละกลุ่มตามกฎหมายเดิม เช่น มูลหนี้ของลูกหนี้รายหนึ่ง จำนวน 600,000 บาท ถ้าเริ่มดำเนินการก่อนรอบบัญชีปี 2563 จะถือเป็นหนี้ขนาดใหญ่ แต่หากเริ่มการดำเนินการในรอบบัญชีปี 2563 ก็จะเป็นหนี้ขนาดกลาง ซึ่งมีการดำเนินการในการจำหน่ายหนี้สูญที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดปัญหาเรื่องกำหนดเวลาการอนุมัติโดยกรรมการ (ที่ต้องทำภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นรอบบัญชี) บริษัทส่วนใหญ่ที่มีรอบบัญชีปกติ (สิ้นสุด 31 ธ.ค. 2563) จะครบกำหนด 30 วัน ในวันที่ 31 ม.ค. 2564 กฎหมายจึงต้องกำหนดบทเฉพาะกาล เพื่อยายกำหนดเวลาการอนุมัติโดยกรรมการ สำหรับหนี้ขนาดกลางที่มีการดำเนินการครบถ้วนในปี 2563 เป็นภายใน 60 วัน นับจากวันที่กฎกระทรวงฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือภายใน 60 วันนับแต่วันสิ้นรอบบัญชี แล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง (กรมสรรพากร, 2564)

บทสรุป

กฎกระทรวง ฉบับที่ 374 ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 ให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไป การติดตามการเปลี่ยนแปลงในกฎกระทรวงจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามกฎกระทรวง เพื่อให้สามารถนำหนี้สูญนั้นไปเป็นรายจ่ายทางภาษีได้อย่างถูกต้อง มิฉะนั้นจะต้องนำไปบวกกลับเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษี ทำให้กิจการเสียประโยชน์และต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ จากการสืบค้นและคัดเลือกข้อหารือในการจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้พบว่า การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติสำหรับแต่ละประเด็นสำคัญของกฎกระทรวงอาจช่วยลดภาระในการตอบข้อหารือลงได้มาก

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2541). เลขที่หนังสือ: กค 0811/14069 วันที่: 29 กันยายน 2541 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญ. <https://www.rd.go.th/23207.html>.
- กรมสรรพากร. (2543). เลขที่หนังสือ: กค 0811(กม.04)/1147 วันที่: 14 กรกฎาคม 2543 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญ. <https://www.rd.go.th/24036.html>.
- กรมสรรพากร. (2545). เลขที่หนังสือ: กค 0811(กม.05)/808 วันที่: 25 มิถุนายน 2545 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญ. <https://www.rd.go.th/24962.html>.
- กรมสรรพากร. (2547). เลขที่หนังสือ: กค 0706/11057 วันที่: 15 ธันวาคม 2547 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญสำหรับลูกหนี้ที่อยู่ในต่างประเทศ. <https://www.rd.go.th/25552.html>.

- กรมสรรพากร. (2550). เลขที่หนังสือ: 0706/11436 วันที่: 14 พฤศจิกายน 2550 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้. <https://www.rd.go.th/37045.html>.
- กรมสรรพากร. (2553). เลขที่หนังสือ: กค 0702/2200 วันที่: 22 มีนาคม 2553 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการจำหน่ายหนี้สูญ. <https://www.rd.go.th/43014.html>.
- กรมสรรพากร. (2558). เลขที่หนังสือ: กค 0702/1182 วันที่: 29 มกราคม 2558 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีอายุความการจำหน่ายหนี้สูญของลูกหนี้. <https://www.rd.go.th/54659.html>.
- กรมสรรพากร. (2563). กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้. <https://www.rd.go.th/2483.html>.
- กรมสรรพากร. (2564). กฎกระทรวง ฉบับที่ 374 (พ.ศ. 2564) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/kormor/newlaw/mr374.pdf.
- กรมสรรพากร. (2566). เลขที่หนังสือ: กค 0702/1388 วันที่: 10 มีนาคม 2566 เรื่อง: ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้. <https://www.rd.go.th/64968.html>.
- กรมสรรพากร. (ม.ป.ป.). การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้อย่างไร ให้ง่ายและถูกต้องตามกฎหมาย. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/spreadsheet/description_debtV1_030659.pdf
- พิเชฐ เจียรมณีทวีสิน. (2564). สรุปใจความสำคัญ กฎกระทรวง ฉบับที่ 374 ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้. <https://www.tfrs9consulting.com/post/article5>.